

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Українська асоціація дослідників освіти

**ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

**EDUCATION FOR THE 21st CENTURY: CHALLENGES, PROBLEMS,
PROSPECTS**

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції

26 грудня 2024 року

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка

2025

Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи

сучасних умовах дослідники виокремлюють теоретичні моделі, що розглядають обдарованість як:

- здатність;
- розвиток таланту;
- інтегративні моделі, які поєднують обидва підходи.

Теоретичні моделі розвитку, як-от модель Ф. Ганьє, відіграють центральну роль у зміщенні концептуалізації обдарованості в бік ідеї «потенціалу». Важливо, що він базується на розмежування понять «дар» і «талант», яке сьогодні вважається фундаментальним.

Запропонована Ф. Ганьє диференційована модель використовується в різних країнах, а її автор наголошує, що хоча обдарованість є необхідною умовою для таланту, обдарування не обов'язково стають талантами – щоб це відбулося, дитина або підліток повинен брати участь у систематичному навчанні та практиці в сприятливому середовищі.

Те, що ці два терміни використовуються як взаємозамінні, свідчить про те, що обдарованість все більше розглядається як процес залежно від середовища, у якому вона розвивається та вдосконалюються.

До основних методів ідентифікації обдарованості дослідники відносять:

- психолого-педагогічну діагностику;
- тести здібностей, більшість з яких зосереджені на академічній успішності, хоча деякі враховують спосіб навчання здобувачів освіти та/або їх участь у певній галузі;
- номінації вчителями;
- номінації батьками;
- думка однолітків, яка також не використовується окремо, проте може дати швидке й адекватне уявлення про певного учня;
- самоідентифікація тощо.

Сергій Чугін

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

РОЛЬ МЕДИЧНОГО ЛІДЕРСТВА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Сьогодні підготовка майбутніх вітчизняних лікарів є надзвичайно актуальним завданням, яке до певної міри визначене подіями останніх років. Пандемія Covid-19 додала українській системі охорони здоров'я нові виклики, вказавши на необхідність удосконалення медичної освіти та розвиток професійних компетентностей. Оголошення воєнного стану у 2022 р. загострило ситуацію, оскільки більшість медичних фахівців

опинилося на передовій, рятуючи життя не лише у госпіталях, а й у польових умовах.

Лікарі часто змушені виконувати лідерські ролі, приймаючи важливі рішення для пацієнтів, координуючи медичні команди та взаємодіючи з адміністрацією. Однак, відсутність належного навчання лідерських основ у закладах вищої освіти може заважати їм ефективно виконувати ці функції (Куліченко, Чугін, 2023). За таких обставин підготовка майбутніх лікарів набуває стратегічного значення, оскільки саме вони стоять на варті людського здоров'я та життя у найскладніші часи. Вважаємо, що одним з важливих компонентів у цьому процесі є медичне лідерство.

Так, наприклад, Т. Чен (T. Chen) підкреслює, що «медичне лідерство є основою для створення ефективної системи охорони здоров'я. <...> Зростає увага до необхідності навчання лідерства лікарів на ранніх етапах їхньої освіти з продовженням протягом усієї професійної кар'єри. Це дозволить медичним працівникам брати на себе відповідальніші ролі у системі охорони здоров'я. Бути лікарем – це не лише управлінські та лідерські навички, але й здатність проявляти комунікативні компетентності та критичне мислення. Такі якості формуються завдяки досвіду роботи в команді під наглядом викладачів. Тому від студентів медичних фахів очікується, що вони розвиватимуть вміння вирішувати конфлікти, вчитися ділитися лідерськими повноваженнями, готувати інших до підтримки й заміни себе, брати спільну відповідальність та аналізувати власну ефективність» (Chen, 2018).

Вважаємо, що особливо цінним є акцент на комплексному підході до медичного лідерства: це не лише про управління, а й про комунікацію, критичне мислення та здатність злагоджено працювати в команді. Формування усього цього потребує системної наполегливої роботи з майбутніми лікарями, а також чітко розроблених навчальних програм, які б містили практичні завдання, супервізію та аналіз реальних кейсів. Окрім того, програми навчання повинні бути орієнтовані на інтеграцію нових цінностей і логік у традиційну медичну культуру, що дозволить майбутнім медичним лідерам успішно адаптуватися до змін у галузі та ефективно працювати в умовах сучасної охорони здоров'я.

Як зазначають Ф. Лега (F. Lega) та М. Сартірана (M. Sartirana), медичне лідерство є важливим елементом глобальної політики, оскільки воно відповідає на деякі з найсерйозніших викликів у сфері охорони здоров'я, зокрема зміну потреб пацієнтів, скорочення бюджетів, зростання вимог громадян до підзвітності та підвищення стандартів медичних послуг. Однак введення лікарів на керівні посади не є простим завданням, і

реальна практика медичного управління значно відрізняється у світі та навіть всередині однієї країни. Для підтримки розвитку політики медичного лідерства керівники повинні надавати більше автономії медичним менеджерам і підтримувати їх, а також враховувати особливості таких гібридних ролей під час відбору, навчання та оцінювання майбутніх лідерів. Водночас медичні професіонали і їхні заклади мають розуміти, що медичне лідерство не означає знищення професіоналізму, а скоріше його переосмислення та адаптацію до нових цінностей і вимог сучасної медичної практики (Lega & Sartirana, 2015).

Зазначені дослідниками важливі аспекти медичного лідерства можна безпосередньо пов'язати з підготовкою майбутніх медичних лідерів у закладах вищої освіти, котрі повинні враховувати особливості гібридних ролей лікарів-менеджерів й впроваджувати відповідні курси з управлінських навичок, лідерства та етики. Це дозволить студентам не тільки розвивати медичну майстерність, а й формувати навички, необхідні для прийняття важливих управлінських рішень, ведення команд та взаємодії з адміністрацією.

О. Воррен (O. Warren) та Р. Карнелл (R. Carnall) вказують на те, що існує широкий спектр методів розвитку медичного лідерства, зокрема самостійне навчання через книги та аудіоматеріали, індивідуальний коучинг, менторство, а також участь у семінарах і практичному навчанні. У деяких випадках процес навчання відбувається індивідуально та самостійно, в інших – у складі команд або груп, що беруть участь у програмах, стипендіях чи здобувають офіційні кваліфікації (Warren, & Carnall, 2011). На нашу думку, поєднання різних методів під час додипломного етапу дозволяє підготувати майбутніх лікарів до ефективного медичного лідерства у закладах охорони здоров'я.

Отже, підготовка майбутніх фахівців медичної галузі в умовах сучасних викликів вимагає не лише високого рівня медичних знань, а й розвитку лідерських та управлінських компетентностей. Однією з важливих компонентів цього процесу є медичне лідерство, що має бути інтегрованим до навчальних програм закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Куліченко, А. К., Чугін, С. В. (2023). Розвиток лідерства в американській медичній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 91, 26–31. <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.91.4>.
- Chen, T. Y. (2018). Medical leadership: An important and required competency for medical students. *Tzu chi medical journal*, 30(2), 66–70. https://doi.org/10.4103/tcmj.tcmj_26_18.
- Lega, F., & Sartirana, M. (2015). An international perspective on medical leadership. *Future hospital journal*, 2(3), 218–220. <https://doi.org/10.7861/futurehosp.2-3-218>.

Warren, O. J., & Carnall, R. (2011). Medical leadership: why it's important, what is required, and how we develop it. *Postgraduate medical journal*, 87(1023), 27–32. <https://doi.org/10.1136/pgmj.2009.093807>.

Кристина Шевчук

Чернівецький національний університет імен Юрія Федьковича

МОЖЛИВОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі, де глобалізація та міжнародна співпраця відіграють ключову роль, академічна мобільність стала важливим компонентом системи вищої освіти. Особливо актуальною вона є в умовах інтеграції України у світову освітню спільноту, оскільки допомагає підвищити якість освітнього процесу, впровадити найкращі міжнародні практики та забезпечити конкурентоспроможність українських випускників на глобальному ринку праці. Крім того, мобільність сприяє культурному обміну, збагачуючи не лише учасників, а й освітні заклади, які вони представляють.

Дослідження А. Зленко, О. Ісайкіної, В. Антонюк, Д. Дерев'янка, А. Загородньої, О. Канюк, Я. Слущкого С. Хоминець підтверджують, що академічна мобільність є важливим аспектом сучасного науково-педагогічного дискурсу.

Академічна мобільність є важливим інструментом для професійного розвитку здобувачів вищої освіти, адже вона сприяє отриманню нових знань, навичок, досвіду та розширенню культурного горизонту.

Згідно з Законом України «Про вищу освіту», академічна мобільність – це «можливість учасників освітнього процесу (студентів, викладачів та ін.) навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти або науковій установі на території України чи поза її межами» (Закон України «Про вищу освіту, 2017). Академічна мобільність дозволяє студентам навчатися в університетах інших країн, беручи участь у програмах обміну, стажуваннях чи короткострокових освітніх проєктах. Це надає можливість: ознайомитися з інноваційними підходами до навчання та викладання; взаємодіяти з професіоналами з різних культурних та освітніх контекстів; отримати практичний досвід у міжнародному середовищі.

Розвиток сучасної освітньої системи в умовах глобальних викликів та формування інноваційного освітнього простору є неможливим без академічної мобільності. Вона сприяє самореалізації учасників, підвищенню якості трудових ресурсів країни, а також впровадженню ідей модернізації та інтернаціоналізації. Сьогодні міжнародна діяльність

Федорук Анастасія. Організація дозвілєвої діяльності молодших школярів у Новій українській школі.....	180
Чень Цайсюань. Особливості вимірювання просторового мислення в учнівської молоді.....	183
Чернишова Карина, Нечипоренко Анна. Формування творчих здібностей у молодших школярів за допомогою використання нетрадиційних мистецьких технік	185
Чернякова Жанна. Трансформація системи вищої освіти України в умовах сталого розвитку	186
Чжан Ліпін. Використання штучного інтелекту в підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	189
Чорномаз Алла. Сучасні підходи до визначення та ідентифікації обдарованості: аналіз зарубіжного дискурсу	190
Чугін Сергій. Роль медичного лідерства під час підготовки майбутніх лікарів	191
Шевчук Кристина. Можливості академічної мобільності для професійного розвитку здобувачів вищої освіти.....	194

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 3. ОСВІТНІ ТА ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРАКТИКИ В МИСТЕЦТВІ ТА ДИЗАЙНІ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Бабенко Наталія. Роль народного мистецтва у патріотичному вихованні сучасної молоді	197
Бик Катерина, Капран Оксана. Естетичне виховання учнів засобами образотворчого мистецтва.....	200
Васюхно Юлія, Капран Оксана. Розвиток творчих здібностей учнів на заняттях з художньої графіки.....	201
Вернигора Єлизавета, Никифоров Андрій. Декоративно-прикладне мистецтво, його етапи у розвитку художньої культури людства	204
Докаленко Анна, Капран Оксана. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін	207
Дреєва Марина, Никифоров Андрій. Образи української витинанки в графічному дизайні	209
Єременко Ольга. Мистецька освіта як суспільне явище.....	211
Жалдак Дар'я, Никифоров Андрій. Декоративне панно в сучасному інтер'єрі.....	215
Жулинський Микола. Колір в станковій композиції.....	217
Кохан Наталя. Заняття з ленд-арту в освітньому просторі.....	219
Кравченко Альона, Капран Оксана. Історія розвитку сучасної методики викладання образотворчого мистецтва.....	222
Лисенко Леся, Гулей Ольга. Інтеграція волонтерства у навчальний процес та художнє мистецтво: сучасні підходи і практики	225